

Nr 122

Av herr **Nyman m. fl.**, om rätt till skattefri avsättning av medel för omskolning av personal, m. m.

(Lika lydande med motion nr 166 i Andra kammaren)

Hela den svenska företagarvärlden liksom statliga och kommunala verk och inrättningar strävar i dag efter att genom rationaliseringsåtgärder nå fram till ett minskat behov av arbetskraft och därmed sänka kostnaderna. På produktionssidan, där man började redan på 1930-talet, har man nått längst. Nu är det den administrativa sidans — kontorens — tur. Det har i samband med de senaste årens konjunktursvacka drabbat många enskilda anställda och speciellt äldre och yngre arbetstagare.

Det finns i dag i Sverige ca 1,3 miljon tjänstemän, fördelade inom statlig, kommunal och enskild administration. Längre intog de gentemot arbetarna en privilegierad ställning på sina arbetsplatser. Skillnaderna har alltmer försvunnit, även om en del återstår.

Den snabba tillväxten av tjänstemannakåren, som 1970 beräknas till 1,5 miljon samtidigt som antalet arbetare tycks stagnera vid omkring 1,6 miljon, har bl. a. gjort, att arbetsgivarna alltmer börjat se på möjligheterna att rationalisera kontorsarbetet. Detta aktualiserades i följd av en programgrupp för administrativ rationalisering i nära samarbete med IVA:s rationaliseringsavdelning. Utredningen pekade på att våra kontor kommer att kosta ca 30 miljarder kronor år 1970.

Arbetet på kontor har genom introduktion av nya administrativa tekniker och hjälpmedel som datamaskiner, effektivare kontorsmaskiner av olika slag, bättre planerade arbetslokaler och nya analysmetoder förändrats och effektiviserats. Och än har vi enligt expertisen endast kommit en bit på väg. Dessa explosionsartat utvecklade möjligheter har förändrat tjänstemannapersonalens arbetsförhållanden och arbetsuppgifter och starkt medverkat till att också minska personalbehovet.

Som ett exempel från statlig verksamhet kan nämnas, att vid postbanken berör dess rationaliseringsprogram ca 1 000 anställda, företrädesvis kvinnor, av vilka de som stannar kvar beredes annat arbete.

Den pågående strukturomvandlingen inom näringslivet samt den konjunktursvacka som vi upplevt de senaste åren har jämte de tekniska hjälpmedel som ovan nämnts påskyndat rationaliseringen av det administrativa arbetet. En större grupp tjänstemän har därvid omplacerats, omskolats och friställts. Detta har skapat problem i synnerhet för äldre och yngre.

För närvarande räknar man med att ca 5 000 tjänstemän är utan arbete och därtill kommer de som är under viss utbildning eller omskolning i AMS:s regi. Ungdom som nytexaminerats i våras från tekniska skolor och handelsskolor har mött en mycket kärv arbetsmarknad och går utan sysselsättning eller under fortbildning. Företagen har stora svårigheter att ens taga emot dessa ungdomar som praktikanter. Många företag har icke vidtagit åtgärder för att direkt friställa sina anställda men försöker genom omplacering bereda dem sysselsättning. Därvid möter många problem. Vederbörande har kommit upp i ålder och lön och kan därför icke acceptera de arbetsuppgifter som erbjudes och som kanske en yngre tjänsteman sköter med betydligt lägre lön. Vederbörande vill icke lämna orten etc.

Friställning av personal är alltid ett pinsamt beslut. Företagen kan icke tänkas upphöra med rationaliseringssträvandena. I en sådan situation skulle det för många företag vara önskvärt och värdefullt att få möjlighet att skattemässigt avsätta medel till särskilda fonder, som vid behov kunde få användas att hjälpa sådana anställda, såväl tjänstemän som arbetare, som måste omställas eller i sämsta fall friställas. Detta skulle bland de anställda skapa en större trygghet och för företagsledningen ge ökade möjligheter att behålla sin personal, särskilt äldre, samt också ge möjlighet att bereda de nytexaminerade meningsfyllt arbete, praktik.

Med åberopande av vad här ovan framförts anhålles,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemställa om en snabb utredning av möjligheterna att låta företag skattemässigt få avsätta särskilda fonder för personalens omskolning, omplacering och friställning.

Stockholm den 19 januari 1968

Sven Nyman (fp)

S.-O. Österdahl (fp)

Eric G. Peterson (fp)
